

УДК 368

DOI: https://doi.org/10.31521/modecon.V52(2025)-10

Калашник С. А., аспірант, Навчально-науковий інститут економіки та управління, Національний університет харчових технологій, м. Київ, Україна

ORCID ID: 0009-0008-6556-4655

e-mail: kalashnyck@gmail.com

Вплив інформаційних технологій на показники діяльності страховиків України

Анотація. У статті досліджено вплив інформаційних технологій на показники діяльності страховиків України із застосуванням технологій регресійно-кореляційного аналізу. Сформульовано гіпотезу про забезпечення високого рівня конкурентоспроможності страховика на страховому ринку України та ефективності (рентабельності) діяльності у разі забезпечення належної якості інформаційних технологій та їх оновлення відповідно до потреб користувачів (страхувальників, внутрішніх користувачів, національного регулятора тощо). У даній статті аналітичне дослідження проведено на основі репрезентативної вибірки страховиків з видів страхування інших, ніж страхування життя, та показників за 2020-2024 роки; доведено наявність прямого, дуже високого зв'язку між інвестиціями страховиків у нематеріальні активи та валовими страховими преміями. У подальших дослідження доцільно проводити аналіз стану інформатизації діяльності страховиків та впливу на показники операційної ефективності та рентабельності.

Ключові слова: інформаційні технології у страхуванні; нематеріальні активи; страхова діяльність; страховики; страхові премії.

Kalashnyk Serhiy, postgraduate student, Educational and Scientific Institute of Economics and Management, National University of Food Technologies, Kyiv, Ukraine

The Impact of Information Technologies on the Performance Indicators of Ukrainian Insurers

Abstract. Introduction. The main challenges in the activities of insurance companies in Ukraine are identified and the need to improve the quality of information technologies in accordance with the needs of stakeholders (insured persons, insurance company employees, national regulators, etc.) is substantiated.

Purpose. The purpose of the article is to analyze the current state of informatization of insurance companies' activities and the impact on their performance indicators, for example, gross insurance premiums.

Results. An analysis of the Ukrainian insurance market and dynamic changes in 2020-2024 was conducted. The most important changes are the reduction in the number of insurance companies due to reasons such as suspension of insurers' licenses, voluntary exit from the market, reorganization or other organizational changes.

In this article, an analytical study was conducted based on a representative sample of non-life insurers and indicators for 2020-2024. The main trends regarding the formation and use of intangible assets of non-life insurance companies are determined. Firstly, an increase in the total initial value of intangible assets of the insurance companies, including information technologies, by 2.6 times. Secondly, the tendency to increase the initial value in over 90% of the insurance companies at the beginning of the studied period and 84% of insurance companies at the end of the studied period. Thirdly, active updating of software, other information components of insurance activities and intangible assets, which leads to a reduction in the level of depreciation of intangible assets.

Conclusions. The research hypothesis is the influence of information technologies on the performance of insurance companies. Regression-correlation analysis was applied with the factor attribute of the initial cost of intangible assets and the result attribute of gross insurance premiums. It has been proven that there is a direct and very high correlation between insurance companies' investments in intangible assets and gross insurance premiums. In further research, it is advisable to analyze the state of informatization of insurers' activities and the impact on indicators of operational efficiency and profitability.

Keywords: information technology in insurance; intangible assets; insurance activities; insurers; insurance premiums.

JEL Classification: G 22, L 86.

Постановка проблеми. Розвиток страхового ринку України відбувається протягом останніх років у світлі множинних викликів, серед яких варто відмітити пандемію COVID-19, воєнний стан з 2022 року, виконання умов євроінтеграції та впровадження вимог щодо прозорості, капіталізації, розкриття інформації, прийняття нової редакції Закону України «Про страхування» та реформування нагляду й передача обов'язків національного регулювання до НБУ тощо. Зазначені виклики інституційного та соціально-

політичного рівня супроводжувалися також викликами від страхувальників щодо якості надання страхових послуг та покращення якості обслуговування, в тому числі через інформаційно-комунікаційні технології.

В основі дослідження сформульовано гіпотезу про забезпечення високого рівня конкурентоспроможності страховика на страховому ринку України та ефективності (рентабельності) діяльності у разі забезпечення належної якості інформаційних технологій та їх оновлення відповідно до потреб

¹ Стаття надійшла до редакції: 23.08.2025

Received: 23 August 2025

користувачів (страхувальників, внутрішніх користувачів, національного регулятора тощо).

Аналіз останніх досліджень та публікацій.

Проблематику інформаційних технологій у страхуванні та вплив від впровадження інформаційних технологій (ІТ) на економіко-фінансові показники діяльності страховиків досліджували українські та іноземні вчені: В.Д. Базилевич, С. Е. Гарріс (Sidney E. Harris), М.А. Дем'янчук, В. І. Ерастов, Д. Л. Кац (Joseph L. Katz), С. О. Кириченко, О.М. Лобова, Е. Паолуччі (Emilio Paolucci), О.І. Панченко, П. Нейротті (Paolo Neirrotti), Н.В. Приказюк, О.Т. Прокопчук, Н.М. Сіренко, О.О. Сосновська, Ю.В. Улянич, Л. М. Хілл (Lorin M. Hitt) та інші [1-12].

Одним з перших емпіричних досліджень щодо впливу ІТ на результати страхових компаній було дослідження С.Е. Гарріса та Д.Л. Каца за даними 40 страховиків зі страхування життя та наведено докази про зв'язок результатів діяльності з рівнем інтенсивності інвестицій в інформаційні технології [2]. Л.М. Хілл у 1999 році за результатами дослідження ІТ у страхуванні життя визначав ІТ як інструмент підтримки та підвищення операційної ефективності [3].

В.І. Ерастов досліджував теоретичний аспект визначення теперішньої вартості та впливу інвестицій в інформаційні системи страхових компаній, обмежуючи дослідження площиною інвестиційного процесу та його ефективності [7]. За результатами проведених досліджень вчені формували наступні висновки щодо впливу інформаційних технологій на діяльність страховиків та страхового ринку. М.А. Дем'янчук та А.А. Дроздина у результаті дослідження встановили, що «що технології, які використовуються в InsurTech сприяють підвищенню клієнтоорієнтованості, економічній ефективності і операційної досконалості страхових компаній» [6], тобто результативною ознакою визначено економічну ефективність. Н.М. Сіренко та інші сильними сторонами від впровадження інформаційних технологій у страхуванні визначають можливість «підвищити операційну ефективність, знизити витрати та покращити клієнтський досвід» [11, с. 115].

В.Д. Базилевич, Н.В. Приказюк, О.М. Лобова вказують на зміну конкурентного ландшафту страхового ринку під впливом інформаційних

технологій [5, с. 19] та підвищення економічної ефективності страхової компанії через більш ефективне управління ризиками, страховими претензіями та виплатами, зменшення рівня шахрайства [5, с. 19]. У публікаціях О.О. Сосновської результативними ознаками від інноваційної діяльності та цифровізації страховиків є «забезпечення конкурентоспроможності та прибутковості» [12, с. 67], К. Екерт та К. Остеррідер – ефективність та результативність [1], С.О. Кириченко та С.І. Свистун – оперативна ефективність та конкурентоспроможність [8, с. 162], О.Т. Прокопчук, Ю.В. Улянич, М.М. Мирошніченко – ефективність та рентабельність страхової діяльності [10, с. 160], О.І. Панченко та О.Я. Базилінська – обсяги надходження страхових премій, витрати страховика, ефективність страхової діяльності та конкурентоспроможність страхового бізнесу [9, с. 291].

Також варто відмітити дослідження Е. Паолуччі та П. Нейротті, в якому досліджено досвід страховиків Італії та доведено, що «конкурентні переваги не корелювали з рівнем витрат на ІТ, а також з видом інвестицій в ІТ» [4].

Не применшуючи значення існуючих наукових розробок, варто відмітити відсутність аналітичних досліджень з виявлення та оцінки впливу інформаційних технологій на показники діяльності страховиків України.

Формулювання цілей дослідження. Метою статті є аналіз сучасного стану інформатизації діяльності страхових компаній та дослідження її впливу на показники діяльності страхових компаній, таких як валові страхові премії.

Виклад основного матеріалу дослідження. Страховий ринок України характеризується динамічними змінами: за останні п'ять років чисельність страховиків зменшилася у понад 3 рази, що свідчить про призупинення ліцензій страховиків, добровільний вихід з ринку, реорганізацію чи інші організаційні зміни у діяльності 145 страховиків переважно з низьким рівнем капіталізації та конкурентної позиції на страховому ринку України. Зменшення чисельності страховиків мало вплив на загальну вартість активів страховиків, капіталізацію, валові страхові премії та інші показники (рис. 1).

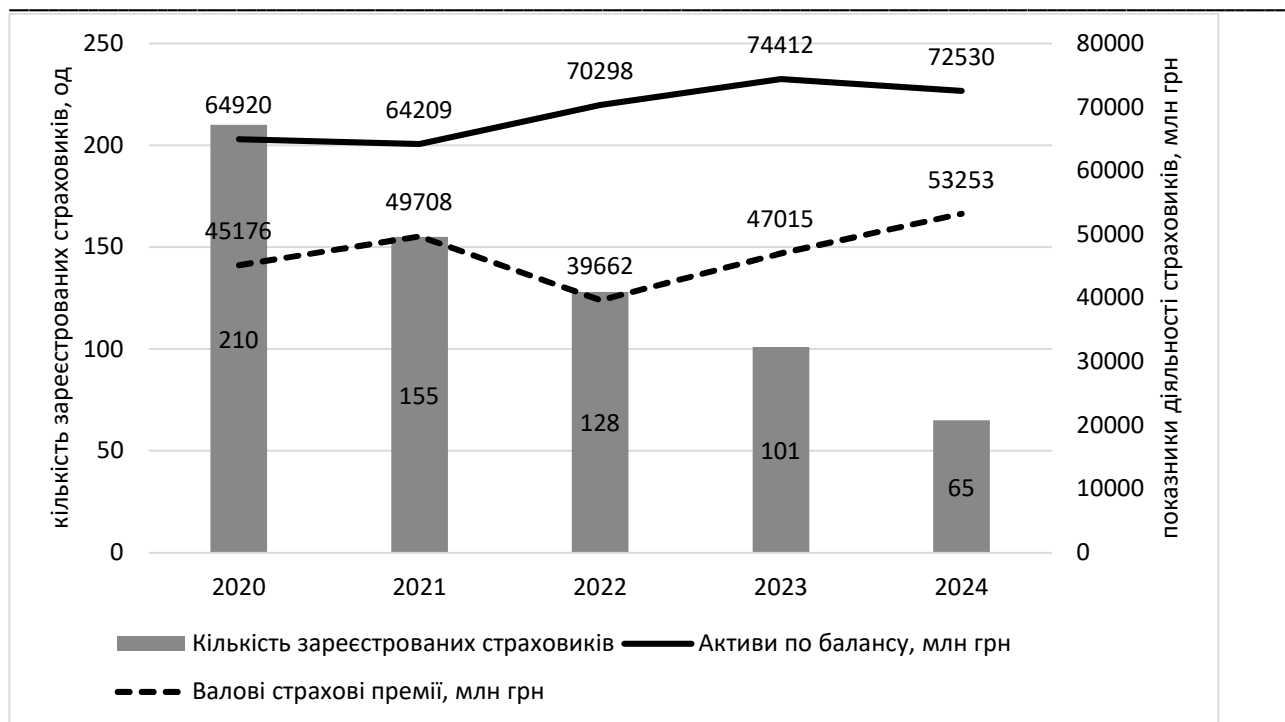

Рисунок 1 - Показники розвитку страхового ринку України

Джерело: дані Національного банку України

На страховому ринку на початок 2025 року функціонувало 65 страховиків, звітність надало до національного регулятора 64 страховика, в тому числі 10 страховиків зі страхування життя та 54 страховиків з інших видів страхування, ніж страхування життя. Оскільки діяльність даних страховиків має відмінності у операційній та інвестиційній діяльності, то проводити об'єднаний аналіз показників методично не вірно. Використовуючи принцип Парето сформуємо репрезентативну вибірку з 13 страховиків за видами

страхування іншими, ніж страхування життя за 80% розмірів страхових премій у 2024 році.

Інформаційні технології обліковуються у Звіті про фінансовий стан у статті «Нематеріальні активи». За даними звітності страховиків (табл. 1) можна зробити висновок про наступні тенденції: збільшення сукупної первісної вартості нематеріальних активів, в тому числі інформаційних технологій у 2,6 разів, що вказує на схильність протягом двох останніх років до збільшення первісної вартості нематеріальних активів на четверту частину.

Таблиця 1 Первісна вартість нематеріальних активів страховиків України (досліджувана вибірка)

Страховики	Нематеріальні активи, тис. грн				
	2020	2021	2022	2023	2024
СГ «ТАС» (приватне)	12792	14713	17874	15105	15105
СК «АРКС»	76007	96609	167221	217723	312375
СК «УНІКА»	44025	48338	75040	117005	156292
СК «ВУСО»	19058	21579	17605	22295	26019
СК «ІНГО»	69528	87039	114315	138611	171132
СК «Арсенал страхування»	3147	3859	25401	26517	29640
СК «УСГ»	13607	13620	13701	14301	14414
СК «Універсальна»	29879	41387	63364	77715	98107
УСК «Княжа Вієнна Іншуранс Груп»	32067	24484	13196	13672	13935
НАСК «Оранта»	47170	51294	57832	66621	69206
СК «ПЗУ Україна»	38807	55043	57505	82410	105497
СК «Перша»	590	2030	2030	5871	5911
СК «Гардіан»	1355	1376	1376	1376	1376
Всього	388032	461371	626460	799222	1019009

Джерело: складено за даними звітності страхових компаній України

Порівняння темпів приросту первісної вартості нематеріальних активів та інших показників діяльності страховиків (рис. 2) вказують на темпи приросту вартості нематеріальних активів, що перевищують приріст інших показників. Приріст первісної вартості нематеріальних активів у 2021 році дорівнював 18,9%, що перевищувало темп приросту активів загалом та капіталізації на 15,0% та 9,3%, відповідно. У 2022 році

темпи приросту первісної вартості нематеріальних активів досяг максимального значення у розмірі 35,8%, що за досвідом попереднього року перевищувало темпи зростання інших показників. У 2023-2024 роках темп приросту первісної вартості нематеріальних активів становив 27,5-27,6%, проте розрив між темпами приросту скоротився;

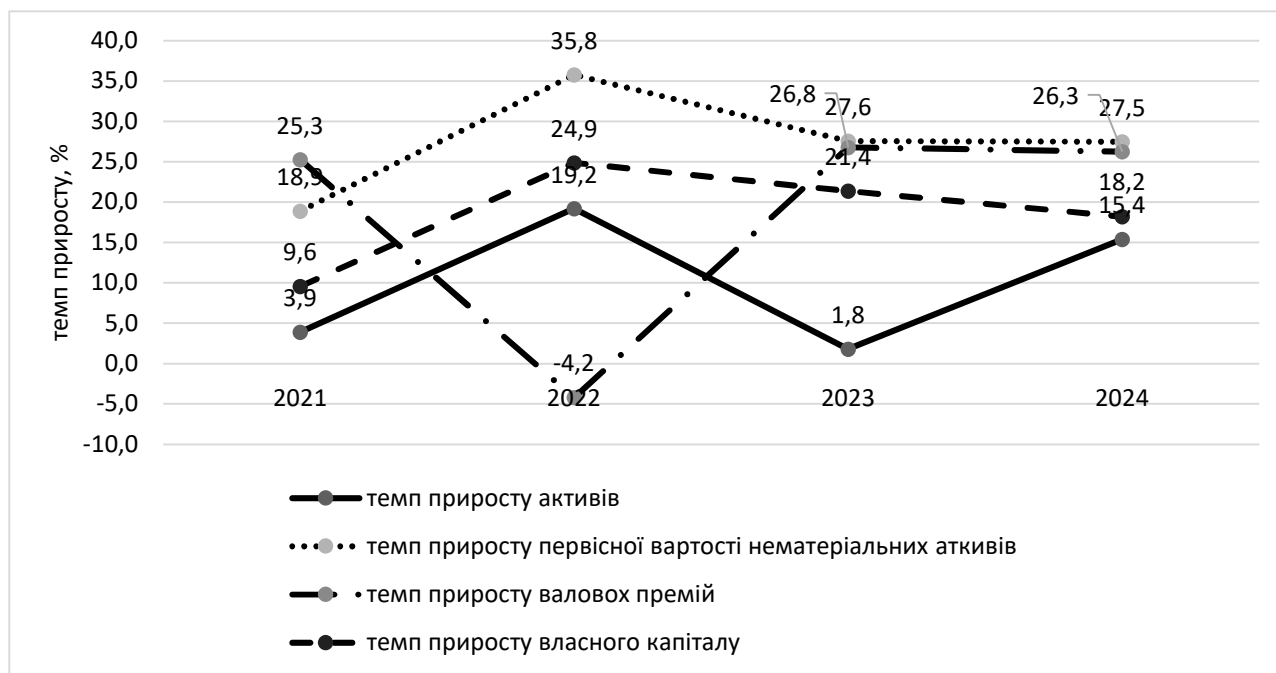

Рисунок 2 - Темпи приросту показників діяльності страховиків України (досліджувана вибірка)

Джерело: дані звітності страхових компаній України

Спостерігаємо схильність до збільшення первісної вартості у понад 90% досліджуваних страховиків у 2021 році та зменшення інвестування у нематеріальні активи у 2022 році під впливом загальної невизначеності через запровадження воєнного стану до 69% досліджуваних страховиків. У 2023-2024 роках схильність до збільшення первісної вартості досягла 84% досліджуваних страховиків, що вказує на утвердження серед страховиків розуміння до необхідності інвестування в інформаційні технології та програмне забезпечення. Серед лідерів за інвестування у нематеріальні активи (статичний підхід) варто віднести СК «АРКС», СК «ІНГО», СК «УНІКА», СК «ПЗУ Україна» та первісною вартістю понад 100 млн грн. За динамічним підходом до лідерів за інвестування у нематеріальні активи та збільшенням первісної вартості 2024 року проти 2020 року варто віднести СК «АРКС» (+236 368 тис. грн), СК «УНІКА» (+112 267 тис. грн), СК «ІНГО» (+101 604 тис. грн), СК «Універсальна» (+68 228 тис. грн), СК «ПЗУ Україна» (+66 690 тис. грн).

Активне оновлення програмного забезпечення, інших інформаційних компонентів страхової діяльності та нематеріальних активів, що призводить до зменшення рівня зносу нематеріальних активів. На основі первісної та залишкової вартості нематеріальних активів визначено ступінь зносу, переважно морального та інтенсивність оновлення, рівень зносу зменшено від 52% у 2020-2021 році до 42% у 2022-2023 році та 38,7% у 2024 році (табл. 2). Таким чином, визначено типовий для українського страхового ринку тренд до оновлення, модернізації та інвестування коштів у нематеріальні активи. Зразковими слід визначити тренди до оновлення, модернізації та інвестування коштів у нематеріальні активи, які демонстрували СК «АРКС», СК «УНІКА», СК «ПЗУ Україна», НАСК «Оранта», СК «Універсальна». Попри загальний тренд до оновлення, модернізації та інвестування коштів у нематеріальні активи СГ «ТАС» (приватне), СК «Арсенал страхування», СК «УСГ», СК «Перша», СК «Гардіан» нівелюють необхідність до активного інвестування в нематеріальні активи.

Таблиця 2 Ступінь зносу нематеріальних активів страховиків України (досліджувана вибірка)

Страховики	Знос нематеріальних активів, %				
	2020	2021	2022	2023	2024
СГ «ТАС» (приватне)	93,4	82,9	61,7	79,1	85,4
СК «АРКС»	49,3	44,9	31,5	31,2	28,6
СК «УНІКА»	49,5	49,8	37,2	32,0	25,7
СК «ВУСО»	26,3	50,8	9,9	18,9	33,3
СК «ІНГО»	37,6	38,5	37,4	38,9	39,1
СК «Арсенал страхування»	94,7	82,0	26,6	64,8	83,8
СК «УСГ»	51,5	65,3	77,7	83,1	85,0
СК «Універсальна»	57,7	42,7	39,1	45,2	45,1
УСК «Княжа Вієнна Іншуранс Груп»	43,0	58,2	59,6	68,1	72,6
НАСК «Оранта»	79,6	86,8	88,6	76,6	51,3
СК «ПЗУ Україна»	55,9	53,0	39,0	38,0	41,3
СК «Перша»	36,3	16,2	57,2	51,3	80,1
СК «Гардіан»	12,3	44,5	71,7	71,7	71,7
Середнє значення у досліджуваній вибірці	52,3	52,6	41,8	42,0	38,7

Джерело: складено за даними звітності страхових компаній України

Гіпотезою дослідження визначено наявність впливу інформаційних технологій на показники діяльності страховиків, тому застосуємо регресійно-кореляційний аналіз з факторною ознакою «первісна вартість нематеріальних активів» та результативною ознакою «валові страхові премії».

Кореляційна матриця вартості нематеріальних активів та страхових премій (рис. 3) доводить прямий

зв'язок між витратами на створення інформаційних продуктів та страховими преміями на прикладі досліджуваних страховиків. Значення коефіцієнта кореляції (r) дорівнює 0,96, що свідчить про високий ступінь зв'язку між факторною та результативною ознакою.

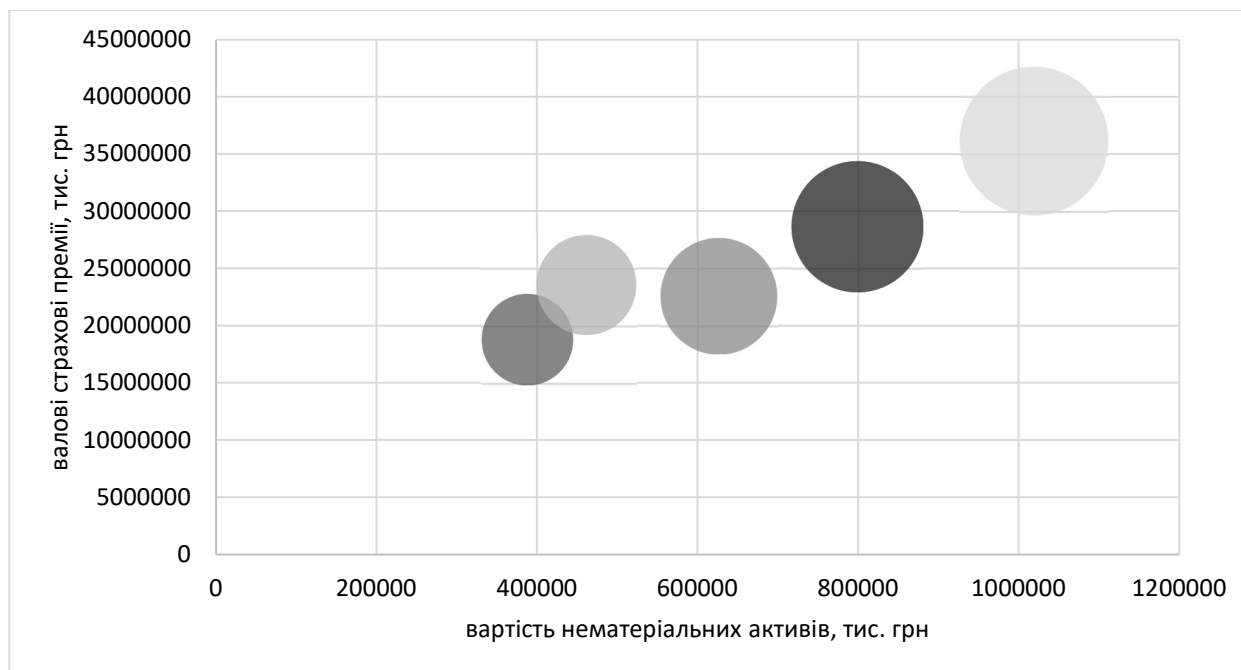

Рисунок 3 - Кореляційне поле вартості нематеріальних активів та страхових премій страховиків України (досліджувана вибірка)

Джерело: дані звітності страхових компаній України

Розраховані показники кореляції для досліджуваних страховиків набувають наступних значень: СГ «ТАС» (приватне): $r = 0,11$; СК «АРКС»: $r =$

0,76; СК «УНІКА»: $r = 0,77$; СК «ВУСО»: $r = 0,89$; СК «ІНГО»: $r = 0,51$; СК «Арсенал страхування»: $r = 0,47$; СК «УСГ»: $r = 0,59$; СК «Універсальна»: $r = 0,97$; УСК «Княжа

Віenna Іншуранс Груп»: $r = -0,73$; НАСК «Оранта»: $r = 0,92$; СК «ПЗУ Україна»: $r = 0,83$; СК «Перша»: $r = 0,95$; СК «Гардіан»: $r = 0,77$, тобто 69% досліджуваних страховиків демонструють залежність вартості нематеріальних активів та страхових премій.

Висновки. В основі дослідження перебуває гіпотеза про наявність впливу інформаційних технологій на численні показники діяльності страховиків, в тому числі показники ринкової позиції та сукупності внутрішніх показників діяльності. Із застосуванням регресійно-кореляційного аналізу у даному

дослідженні доведено прямий та високий ступінь зв'язку розміру інвестицій у нематеріальні активи, в тому числі інформаційні технології та валових страхових премій на прикладі страхових компаній України за видами страхування іншими, ніж страхування життя у 2020-2024 роках.

У подальших дослідженнях доцільно проводити аналіз сучасного стану інформатизації діяльності страхових компаній та впливу на показники операційної ефективності та рентабельності.

Література:

1. Eckert C., Osterrieder K. How digitalization affects insurance companies: overview and use cases of digital technologies. *ZVersWiss.* 2020. Vol. 109. Pp. 333–360. <https://doi.org/10.1007/s12297-020-00475-9>.
2. Harris S. E., Katz J. L. Organizational Performance and Information Technology Investment Intensity in the Insurance Industry. *Organization Science.* 1991. Vol. 2, No. 3. Pp. 263-295. <https://doi.org/10.1287/orsc.2.3.263>.
3. Hitt L.M. The Impact of Information Technology Management Practices on the Performance of Life Insurance Companies. In: Cummins, J.D., Santomero, A.M. (eds) *Changes in the Life Insurance Industry: Efficiency, Technology and Risk Management. Innovations in Financial Markets and Institutions.* 1999. Vol. 11. Springer, Boston, MA. https://doi.org/10.1007/978-1-4615-5045-7_7.
4. Neirotti P., Paolucci E. Assessing the strategic value of Information Technology: An analysis on the insurance sector. *Information & Management.* 2007. Volume 44. Issue 6. Pp. 568-582. <https://doi.org/10.1016/j.im.2007.05.005>.
5. Базилевич В.Д., Приказюк Н.В., Лобова О.М. Цифровізація у забезпеченні конкурентних переваг страхових компаній. *Економіка та держава.* 2020. № 2. С. 15-20. DOI: 10.32702/2306-6806.2020.2.15.
6. Дем'янчук М.А., Дроздина А.А. Точки біфуркації на траєкторії розвитку страхового ринку в умовах цифровізації економіки. *Ефективна економіка.* 2021. № 1. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8541>. DOI: 10.32702/2307-2105-2021.1.101
7. Ерастов В.І. Проблеми оцінки результатів вкладення коштів в інформаційні системи та технології страхових компаній. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство.* 2017. Вип. 12(1). С. 98-102.
8. Кириченко С.О., Свистун С.І. Вплив цифрової трансформації на зміни у страховому секторі. *Інвестиції: практика та досвід.* 2024. № 11. С. 162-165. <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2024.11.162>.
9. Панченко О., Базилінська О. Проблеми цифровізації страхового бізнесу в Україні. *Науковий вісник Полісся.* 2023. № 2. С. 276-288. DOI: [https://doi.org/10.25140/2411-5215-2023-4\(36\)-291-301](https://doi.org/10.25140/2411-5215-2023-4(36)-291-301).
10. Прокопчук О.Т., Улянич Ю.В., Мирошніченко М.М. Цифрова трансформація страхового ринку України. *Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва.* 2022. Вип. 101(2). С. 152-164. DOI: 10.32782/2415-8240-2022-101-2-152-164.
11. Сіренко Н.М., Мікуляк К.А., Нестерчук Т.В., Рудь Н.В. Конкуренція в епоху цифровізації: нові технології у страхуванні як фактор успіху. *Modern Economics.* 2024. № 48(2024). С. 109-116. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V48\(2024\)-13](https://doi.org/10.31521/modecon.V48(2024)-13).
12. Сосновська О. О. Інноватизація страхового бізнесу в умовах розвитку цифрової економіки. *Бізнес Інформ.* 2021. № 7. С. 62-69. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-7-62-69>.

References:

1. Eckert, C., & Osterrieder, K. (2020). How digitalization affects insurance companies: overview and use cases of digital technologies. *ZVersWiss*, 109, 333–360. <https://doi.org/10.1007/s12297-020-00475-9>.
2. Harris, S. E., & Katz, J. L. (1991). Organizational Performance and Information Technology Investment Intensity in the Insurance Industry. *Organization Science*, 2/3, 263-295. <https://doi.org/10.1287/orsc.2.3.263>.
3. Hitt, L.M. (1999). The Impact of Information Technology Management Practices on the Performance of Life Insurance Companies. In: Cummins, J.D., Santomero, A.M. (eds) *Changes in the Life Insurance Industry: Efficiency, Technology and Risk Management. Innovations in Financial Markets and Institutions*, vol. 11. Springer, Boston, MA. https://doi.org/10.1007/978-1-4615-5045-7_7.
4. Neirotti, P., & Paolucci, E. (2007). Assessing the strategic value of Information Technology: An analysis on the insurance sector. *Information & Management*, vol. 44, iss. 6, 568-582. <https://doi.org/10.1016/j.im.2007.05.005>.
5. Bazylevich, V.D., Prykasyuk, N.V., & Lobova, O.M. (2020). Digitalization in ensuring competitive advantages of insurance companies. *Economy and State*, 2, 15-20. DOI: 10.32702/2306-6806.2020.2.15.
6. Demianchuk, M.A., & Drozdina, A.A. (2021). Bifurcation points on the trajectory of the development of the insurance market in the conditions of digitalization of the economy. *Effective Economy*, 1, <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8541>. DOI: 10.32702/2307-2105-2021.1.101
7. Erastov, V.I. (2017). Problems of assessing the results of investing in information systems and technologies of insurance companies. *Scientific Bulletin of Uzhhorod National University. Series: International Economic Relations and World Economy*, 12(1), 98-102.
8. Kyrychenko, S.O., & Svystun, S.I. (2024). The impact of digital transformation on changes in the insurance sector. *Investments: practice and experience*, 11, 162-165. <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2024.11.162>
9. Panchenko, O., & Bazilinska, O. (2023). Problems of digitalization of the insurance business in Ukraine. *Scientific Bulletin of Polissya*, 2, 276-288. DOI: [https://doi.org/10.25140/2411-5215-2023-4\(36\)-291-301](https://doi.org/10.25140/2411-5215-2023-4(36)-291-301).

10. Prokopchuk, O.T., Ulianych, Iu.V., & Myroshnychenko, M.M. (2022). Digital transformation of the insurance market of Ukraine. *Collection of scientific papers of the Uman National University of Horticulture*, 101(2), 152-164. DOI: 10.32782/2415-8240-2022-101-2-152-164.
 11. Sirenko, N.M., Mikuliauk, K.A., Nesterchuk, T.V., & Rud, N.V. (2024) Competition in the era of digitalization: new technologies in insurance as a success factor. *Modern Economics*, 48(2024), 109-116. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V48\(2024\)-13](https://doi.org/10.31521/modecon.V48(2024)-13).
 12. Sosnovska. O. O. (2021). Innovation of the insurance business in the context of the development of the digital economy. *Business Inform*, 7, 62-69. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-7-62-69>
-

Ця робота ліцензована Creative Commons Attribution 4.0 International License